

Svensk Tidskrift

GRUNDAD 1911. NÄTTIDNING FÖR POLITIK, EKONOMI OCH KULTUR.

START REDAKTION OM SVENSK TIDSKRIFT STIFTELSE ARKIVET 🔍

PODD FÖRLAGET PRENUMERERA IN ENGLISH

Foto: Stefan Müller/Wikimedia.org

20 MARS 2026

Rainer Zitelmann: Yttrandefriheten i Tyskland i fara

Jag fyller 69 år i juni, och det är första gången i mitt liv som jag har hamnat i konflikt med lagen. I början av februari fick jag ett brev från Berlins polis:

”Skriftligt yttrande i ett brottmål. Misstanke: användning av symboler från författningsstridiga och terroristiska

organisationer enligt paragraf 86a i den tyska strafflagen (StGB). Tidpunkt för den påstådda gärningen: 11 december 2025 kl. 11.57. Plats för gärningen: Internet. Plats: X.”

Till en början hade jag ingen aning om vad detta syftade på och var tvungen att ta reda på vad jag hade publicerat den 11 december. Sedan hittade jag min återpublicering (jag skapade inte bilden) som visade Hitler och Putin. Hitler syns i bilden med en pratbubbla där det står:

”Ge mig Tjeckoslovakien så angriper jag ingen annan!”

Putin har en pratbubbla där det står:

”Ge mig Ukraina så angriper jag ingen annan!”

Hitler bär ett armband med hakkors.

Jag är inte särskilt förtjust i Hitler-analogier. Det kan också bero på att jag ägnade tio år av mitt liv åt att studera ämnet och tog min doktorsexamen med en avhandling om Hitler. Ur detta vetenskapliga perspektiv framstår många analogier som förvrängda. De passar ofta inte och tjänar mer till att avsluta en diskussion än att belysa den. Men sedan kriget i Ukraina började har även paralleller i argumentationen hos Adolf Hitler och Vladimir Putin slagit mig – liksom likheter i hur västvärlden har reagerat på båda diktatorerna.

Under Sudetkrisen 1938 förklarade Hitler upprepade gånger att Sudetområdet var hans sista territoriella krav i Europa. Kort därefter godkände Münchenöverenskommelsen att Sudetområdet överläts. Men som bekant stannade Hitler inte där utan ockuperade redan några månader senare de återstående delarna av det som hade varit Tjeckoslovakien. Likheten mellan Hitlers och Putins retorik har inte bara uppmärksammats av mig utan av många historiker, däribland Anne Applebaum, Timothy Garton Ash, Niall Ferguson och Timothy Snyder.

Grunden för rättsprocessen mot mig är paragraf 86a i den tyska strafflagen. Paragraf 86a infördes ursprungligen för att

arvidlindmansfond.se

Lindmanfonden utlyser löpande stipendier för skribenter och då särskilt unga skribenter, resestipendier samt bidrag till bokproduktion och utgivning.

Läs mer här.

förhindra att människor marscherade genom Tysklands gator med hakkorsflaggor, ropade "Heil Hitler" och gjorde den så kallade Hitlerhälsningen – med andra ord en lag mot nationalsocialistisk propaganda. I dag missbrukas bestämmelsen och används mot personer som uppenbart är demokrater och motståndare till extremism.

Jag är inte den enda som drabbats. Förutom mig har välkända personer som forskaren Norbert Bolz och journalisten Jan Fleischhauer också blivit föremål för åtgärder. Det rör sig om personer som är moderat konservativa eller klassiskt liberala; jag själv är mer libertarian.

Jag vet inte vem som gjorde anmälan i mitt fall. I Bolz fall var det en statligt finansierad anmälningsportal, "Meldestelle Hessen gegen Rechts". Jag finner dessa "Meldestellen" problematiska. Själva terminologin illustrerar problemet: det kallas inte en anmälningscentral mot "högerextremism", utan mot "högern", ett begrepp som är tillräckligt brett för att inkludera demokratiska konservativa och liberaler.

Fram till för några år sedan förknippades försök att tysta kontroversiella åsikter ofta med det som kallades "cancel culture". När den metoden har förlorat en del av sin effektivitet menar kritiker i allt större utsträckning att det sker en förskjutning mot juridiskt och administrativt tryck.

Jag gjorde mitt fall offentligt och fick stort stöd – inte bara i Tyskland utan från många länder. Forskare som Steven Pinker vid Harvard University skrev till mig och uppmärksammade fallet på X. Europeiska tidningar som Neue Zürcher Zeitung i Schweiz och The Times i London rapporterade utförligt om det.

Men alla kan inte försvara sig. Många okända människor drabbas. Ett exempel är en pensionär vars dörr polisen knackade på klockan sex på morgonen eftersom han i ett inlägg på sociala medier hade kallat den dåvarande gröne

näringsministern Robert Habeck för en "Schwachkopf" ("idiot").

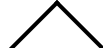
I pensionärens fall – och i många liknande fall – är den rättsliga grunden paragraf 188 i den tyska strafflagen. Denna bestämmelse kriminaliserar förolämpningar, förtal eller ärekränkning riktade mot personer som är verksamma i det politiska livet. Den ger politiker ett starkare juridiskt skydd än vanliga medborgare, eftersom identiska uttalanden kan bestraffas hårdare när de riktas mot någon som är verksam inom politiken. Bestämmelsen skärptes avsevärt 2021, vilket höjde maximistraffet till två års fängelse och gjorde det lättare för åklagare att driva sådana fall.

Under de senaste åren har antalet utredningar ökat kraftigt, eftersom politiker i allt större utsträckning anmäler inlägg och kommentarer på sociala medier till myndigheterna. Flera tusen sådana fall registreras nu varje år. Samtidigt har den tyska domarföreningen under en längre tid varnat för den växande belastningen på rättsväsendet. I slutet av 2025 översteg antalet pågående brottmål för första gången en miljon. Anmälan mot mig passar därför in i ett bredare mönster: ett växande antal anmälningar om så kallade hatbrott på internet hamnar i rättssystemet och ökar ytterligare dess redan betydande arbetsbörda.

Rainer Zitelmann är författare till [Myter om kapitalism](#)

◀ Benny Carlson: Klokt om utvisningarna

Viktoria Lautmann: Den statliga överideologin
hotar den akademiska friheten ▶

Svensk Tidskrift

Ansvarig utgivare: Anders

Ydstedt

E-post:

anders@svensktidskrift.se

Ställföreträdande utgivare:

Amanda Wollstad

E-post:

amanda@svensktidskrift.se

ISSN 2002-5130

Tidningen ges ut av

Förlagsaktiebolaget Svensk

Tidskrift

Adress: Adalgatan 6, 211 22

Malmö

info@svensktidskrift.se